

# Ekonomski Bilten

Ekonomska reforma  
i obnova  
Bosna and Hercegovina

Svezak 6, broj 3  
Juli 2003

## Sadržaj

1. Poreska politika
2. Transport
3. Bulldozer
4. Sektor energetike
5. Budžeti
6. Privatizacija
7. Sektor socijalne zaštite
8. Civilna avijacija
9. Poljoprivreda
10. Telekomunikacije
11. Sektor bankarstva
12. Regionalni uredi
13. Ekonomski pokazatelji BIH

Ovaj Ekonomski bilten objavljen je u skladu sa ovlaštenjima lorda Paddy Ashdown-a, Visokog predstavnika.  
Glavni urednik: Patrice Dreiski, Zamjenik Visokog predstavnika i šef ekonomskog odjela, OHR;  
Tehnički urednik: Almira Kulaglič, ekonomsko odjeljenje, OHR;  
Dizajn: Samir Mujković, Odjel za resurse, ICT sekcija, OHR.

Za pitanja i objašnjenja molimo kontaktirajte:  
[economic.newsletter@ohr.int](mailto:economic.newsletter@ohr.int)

## PORESKA POLITIKA

Komisija za direktno oporezivanje završava rad-  
Nacrt zakona o sistemu indirektnog oporezivanja u  
Bosni i Hercegovini je završen

**23** jula 2003 godine, Komisija za indirektno oporezivanje prezentirala je Visokom predstavniku Nacrt zakona o sistemu indirektnog oporezivanja u Bosni i Hercegovini. Za Komisiju bilo je to bilo značajno postignuće. Nacrt zakona je završen, ali oko još tri pitanja trebalo postići političku saglasnost entitetskih i državnog premijera, što je naknadno i ostvareno<sup>29</sup> i 30-og jula.

Najznačajniji aspekti nacrtu ovoga zakona sastoje se u sljedećem:

- Zakonom se obezbjeđuje potpuno funkcionalan organ vlasti za indirektno oporezivanje koji će djelovati kao administrativno tijelo za prikupljanje i

implementaciju svih carinskih tarifa, i do uvođenja PDV-a, svih indirektnih poreza (PDV, carine akcize) u cijeloj Bosni i Hercegovini.

- Ovaj organ vlasti imaće direktora koji će biti zadužen za rad Upravnog odbora.
- Upravni odbor će se sastojati od tri ministra finansija (oba entiteta i državni nivo) te još tri stručnjaka za indirektno oporezivanje. U prvih pet godina postojanja ovaj organ i njegov upravni odbor imaće predsjednika koji potiče iz međunarodne zajednice.
- Upravni odbor će utvrđivati politiku indirektnog oporezivanja. Upravni odbor mora odobriti sve zakonodavne promjene kao i kratkoročne izmjene stopa indirektnih poreza, i onih struktura za koje nije potrebna legislativa
- Od 19 trenutno postojećih carinarnica lociranih diljem Bosne i Hercegovine, procesom objedinjavanja nastaću četiri regionalna centra, od kojih će svaki prelaziti međuentitetsku liniju
- Direktor organa za indirektno oporezivanje treba da obezbijedi spremnost ovoga tijela da za dvije godine po stupanju zakona na snagu uprava za indirektno oporezivanje bude spremna da obavlja rad vezan za PDV.
- Sjedište ovoga organa biće u Banjaluci

30-og juna 2003, usvojen je Prelazni Zakon o objedinjavanju carinskih uprava i uspostavljanju Uprave za indirektno oporezivanje. Ovaj zakon prošao je parlamentarnu proceduru. To je prvi zakonski akt koji je sačinila komisija za indirektno oporezivanje, a utire put za početak procesa objedinjavanja tri carinske uprave. Najznačajnije je što ovaj prelazni zakon utvrđuje izbor i imenovanje direktora, koji je u doba nastanka ovoga članka u postupku.

Treba naglasiti da predstoji ogroman posao dok Uprava za indirektno oporezivanje i upravni odbor te PDV ne profunkcionišu - što je konačnica ovog prelaznog perioda.

Međutim sama činjenica da postoji takav zakon i da su entitetski premijeri postigli saglasnost oko ključnih pitanja predstavlja dokaz konstruktivnog i pragmatičnog pristupa ekonomskoj reformi, u čije postojanje u Bosni i Hercegovini još 2002 godine mnogi ne bi povjerovali. Usvajanje sistema indirektnog oporezivanja koji se utvrđuje u nacrtu ovoga zakona jasan je i neopoziv preduslov za nastavak procesa potrebnih Bosni i Hercegovini da bi se pridružila Evropskoj uniji.

Promjena mjesta prikupljanja poreza na promet na akcize

U toku mjeseca jula u Federaciji Bosne i Hercegovine, Republici Srpskoj i Distriktu Brčko usvojeno je zakonodavstvo kojim se uređuje promjena mjesta ubiranja poreza na promet na akcize ( visoko tarifne robe ).Od prvog augusta, porez na promet ovih roba se sada ubire u mjestu proizvodnje odnosno uvoza, a ne u mjestu krajnje potrošnje.

Podaci CAFAO-a , kancelarije Evropske unije koja se bavi za pružanjem pomoći na području carina i fiskalnih pitanja, te entitetskih poreskih uprava ukazuju na činjenicu da se ogromni iznosi sredstava po osnovu poreza na promet na akcizne robe (alkohol, pivo, kafa, bezalkoholna pića, duhanske preradevine, naftni derivati) ne uplaćuju pa tako ispada da te robe nisu zvanično ni prodane krajnjem korisniku.

Puni efekat ove promjene biti će očigledan tek krajem jeseni. To je zato što će se porez na promet plaćati i na zalihе koje se zateknu na dan 31 jula u prelaznom periodu od 60 dana, a iznosi prikupljeni od tih zalihа mogli bi prouzročiti dalje fluktuacije u naplati.

Važno je naglasiti da su ministri finansija i njihovi pomoćnici u entitetima i Distriktu Brčko blisko surađivali da bi postigli ovu poresku promjenu. Tako iskazana opredijeljenost i posvećenost predstavljaju dobar nagovještaj buduće saradnje u upravnom odboru i radu organa za indirektno oporezivanje.

## TRANSPORT

Utvrđivanje organizovanog pravnog okvira na državnom nivou, te sloboda kretanja roba i ljudi ključni su za ekonomski razvoj Bosne i Hercegovine.

Željeznički saobraćaj

**R**adna grupa na čelu sa EBRD predala je nacrt zakona o željeznicama ministru komunikacija i transporta. Zakon o željeznicama Bosne i Hercegovine uređuje funkcionisanje željeznica na državnom nivou u skladu sa ustavnim ovlaštenjima po pitanju međunarodnog i međuentitetskog saobraćaja i standardima EU. Početkom septembra planira se održavanje okruglog stola sa ministrima i rukovodstvom željeznica da bi se razgovaralo o poslovanju željeznica, operativnim pitanjima i nacrtu zakona. Nakon toga

naredni korak će biti završetak rada na zakonu i razmatranje zakona na Vijeću ministara.

#### Cestovni saobraćaj

Bosmal, bosansko-malezijsko preduzeće, iniciralo je mogućnost izgradnje svih 330 km Koridora 5C od Save do Jadrana na osnovu ugovora o koncesiji. Bosmal predlaže pripremi period u trajanju od jedne godine, da bi se u naredne četiri godine obavila izgradnja cjelokupnog autoputa. Zatražena je još jedna godina u slučaju da se u tom roku ne obave svi radovi.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je o ovome raspravljalo, kao i o nekim drugim mogućnostima vezanim za izgradnju Koridora 5C. U ovom stadiju inicijativa je okvalifikovana prihvatljivom. Bosmal ima priliku da u roku od četiri mjeseca iskaže svoj finansijski potencijal i kredibilitet za učešće u ovome projektu. U međuvremenu Vijeće ministara Bosne i Hercegovine treba da uspostavi Komisiju za koncesije Bosne i Hercegovine. Bosmal procjenjuje da bi izgradnja Koridora 5C kroz Bosnu i Hercegovinu koštala oko 2.5 milijarde EURa. Bosmal predlaže koncesiju na 40 godina. Po zakonu Bosne i Hercegovine koncesija je moguća na 30 odnosno do 50 godina pod naročitim okolnostima.

Direkcija za puteve Republike Srpske najavila je tender za rekonstrukciju autoputa Srpsko Sarajevo-Zvornik.

Transportni sektor Bosne i Hercegovine uključuje mnoge temeljne gradivne elemente jedinstvenog ekonomskog prostora koji se sada uobličava.

#### **Šta je do sada postignuto**

##### Civilno vazduhoplovstvo

Rekonstrukcija aerodroma i prelazak vazdušnog prostora iz vojne pod civilnu kontrolu je okončan. Vijeće ministara je usvojilo novi zakon, a kada ga usvoji i parlamentarna skupština, Bosna i Hercegovina će biti usklađena sa pravilima ICAO i preporukama Eurocontrola.

##### Željeznički sektor

Rekonstrukcija je velikim dijelom završena. U toku je implementacija 6 miliona Eura. Most u Šamcu je otvoren, a međunarodni saobraćaj obnovljen. Putničke linije na relacijama Sarajevo-Zagreb, Sarajevo-Budimpešta te Banja Luka-Beograd su uspostavljene.

##### Cestovni sektor

Zakon o međunarodnom i međuentitetskom saobraćaju za autobuski i kamionski saobraćaj se provodi. Program o bezbjednosti na cestama Svjetske banke u vrijednosti

\$30 miliona, koristi se za obnovu velikog dijela sekundarne cestovne mreže u Bosni i Hercegovini.

#### Sektor plovnih puteva

Potpisivanje Okvirnog sporazuma o Posavlju od strane četiri zemlje – Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore te Slovenije završeno je pod vodstvom Pakta stabilnosti, a sada se okončava Akcioni plan. Mjesto u kome će se nalaziti sjedište Komisije za rijeku Savu sada mora biti određeno, a akcioni plan proveden.

#### **Šta još treba završiti**

##### Izrada saobraćajne politike za Bosnu i Hercegovinu

Kao osnov za planiranje saobraćaja potrebno je utvrditi saobraćajnu politiku. Bez vizije o budućnosti, ne može se vršiti planiranje saobraćaja. Preporuke iz poglavlja o saobraćaju u okviru Razvojne strategije daju dobar osnov za to.

##### Civilno vazduhoplovstvo

Novi zakon čeka usvajanje na parlamentarnoj skupštini. Vijeće ministara treba da postavi novog generalnog direktora Direkcije za civilno vazduhoplovstvo Bosne i Hercegovine. Do kraja 2003 godine, aerodromi Sarajevo (kontrolori i novi radar) i Mostar trebalo bi da budu pod potpunom upravom domaćih organa vlasti..

##### Zakon o željeznicama

Ovim se zakonom utvrđuje državni organ vlasti za željeznice u Bosni i Hercegovini, regulatorni odbor te struktura sektora u skladu sa evropskim direktivama. Slovenija je takav zakon već donijela, a Hrvatska planira da ga donese u najskorijoj budućnosti. Ovaj je zakon značajan za Bosnu i Hercegovinu, jer povećava efikasnost, a smanjuje troškove transporta. Ovaj je zakon dio programa ekonomskih reformi u Bosni i Hercegovini.

##### Sporazum Inter-Rail

Pripremljen je zahtjev za prijem željeznica Bosne i Hercegovine u članstvo u Inter Rail –u, koje se odnosi na turistička putovanja, a čiju prezentaciju i prijem treba da odobri Odbor Inter-Rail-a na godišnjem sastanku koji će se održati u septembru.

##### Zakon o cestama

Izgradnja Koridora Vc značajna je za Bosnu i Hercegovinu. Da bi se krenulo naprijed s radom na ovom pitanju potrebno je organizovano dugoročno planiranje koje treba da krene sa predstudijama o izvodljivosti koje bi utvrdile opravdanost takvog jednog ogromnog ulaganja i privuklo finansijere. Da bi se formalizovao upravljački okvir za ceste u Bosni i Hercegovini, potreban je Zakon o cestama kojim bi se utvrdile osnovne odgovornosti i nadležnosti.

### Izmjene i dopune Zakona o međunarodnom i međuentitetskom cestovnom saobraćaju

Proces izdavanja dozvola za kamionski i autobuski saobraćaj treba da bude utvrđen da bi država imala puna ovlaštenja nad procesom dodjele dozvola. Komisija za dodjelu dozvola je osnovana, a u okviru inicijative Buldožer predloženo je osnivanje Komisije za dodjelu dozvola za kamione da bi se eliminisalo crno tržište međunarodnim dozvolama u kamionskom saobraćaju i pratilo samo korištenje dozvola. Osnivanje jedinstvene Komisije za izdavanje dozvola i za autobuski i za kamionski saobraćaj trebalo bi obezbijediti izmjenama i dopunama Zakona o međunarodnom i međuentitetskom cestovnom saobraćaju.

### TIR Carnet

TIR Carnet omogućava slobodno kretanje kamiona izvan granica zemlje i carinjenje na određitu. Suočava se sa mnogim organizacionim preprekama. Na nedavnoj ceremoniji potpisivanja na kojoj su učestvovali Vanjskotrgovinska komora i predstavnici carina ova komora je ovlaštena da sklopi sporazum sa Međunarodnim cestovnim savezom (IRU) za uspostavljanje sistema TIR-carneta za Bosnu i Hercegovinu.

### Zakon o bezbjednosti saobraćaja

Zakon o bezbjednosti saobraćaja je izrađen i sada se vrše završni pregledi prije nego što krene postupak usvajanja. Ovaj se zakon bavi saobraćajnim prekršajima, dozvolama, istragama nesreća, između ostalog.

### Zakon o prevozu opasnih materija

Ovaj zakon predstavlja osnovni elemenat svakog ministarstva saobraćaja. Zakon je u planu rada ministarstva i treba ga završiti što je prije moguće.

### Zakon o pomorskom međunarodnom i međuentitetskom vodnom saobraćaju

Ovaj zakon je potreban da bi ministarstvo uredilo sav međunarodni i međuentitetski saobraćaj plovnicama i putevima. Nalazi se u planu rada ministarstva.

### Saobraćajna statistika

Iako se ne radi o nekom velikom prioritetu, saobraćajna statistika važna je za planiranje saobraćaja, a naročito u svjetlu razmatranja velikih iznosa za ulaganja i donošenja odluka u tom smislu. Treba nastojati utvrditi organizaciju i razvoj saobraćajne statistike sa bazom podataka uz koordinaciju državne Agencije za statistiku.

Kada bi se ovi zadaci realizovali, bio bi uspostavljen jedinstven ekonomski prostor za saobraćaj koji bi omogućavao slobodu kretanja, a državno ministarstvo

komunikacija i saobraćaja imalo bi jak osnov za obavljanje svoga rada u budućnosti.

## **BULDOŽER KOMISIJA**

HISTORIJAT:

**12**. novembra 2002.g., na inicijativu Visokog Predstavnika, Paddyja Ashdowna, grupa poslovnih ljudi iz BiH, zajedno sa predstavnicima glavnih međunarodnih finansijskih organizacija, pokrenula je **Buldožer Komisiju**. Cilj je bio da se izgradi radno partnerstvo između BiH političara i poslovnih ljudi i da se identifikuju konkretne odredbe u legislativi, koje spriječavaju firme da šire svoje poslovanje i otvaraju nova radna mjesta. Komisija je sebi postavila zadatak da se izvrši **50 reformi za 150 dana**.

Prilikom sastavljanja prvog kruga reformi, Komisija je primila **podatke od više od 500 firmi**. Među pokrenutim pitanjima su bile obavezne članarine u profesionalnim udruženjima, duplo oporezivanje, komplikovane administrativne procedure i radne prakse koje uništavaju radna mjesta. Na svakom prijedlogu je radila grupa kvalifikovanih advokata i ekonomista, koji su detaljno proučavali preporuke, razvijali zakonska rješenja i procjenjivali moguće posljedice na ekonomsko okruženje. Više od 20 lokalnih udruženja, kao što su regionalna poslovna udruženja, Savez poslodavaca, ženska poslovna mreža, Agencija za promociju stranih ulaganja (FIPA) i Mikrokreditna mreža, radili su sa Buldožer Komisijom na procjeni prijedloga reformi. **Tokom tri Plenarne sjednice, Komisija je glasala o najboljih 50 prijedloga za uklanjanje ekonomskih zapreka, koje će se predstaviti vladajućim tijelima.**

Nakon ovih važnih događaja, došlo je do intenzivnog dijaloga između Buldožer Komisije i Vijeća ministara BiH, vlada RS i FBiH. Svaka vlada je imenovala koordinatore. Svaki koordinator je podijelio prijedloge između relevantnih ministarstava, i tražio njihove komentare, reakcije i eventualne protuprijedloge.

U svakom ministarstvu, formirane su radne grupe za razmatranje reformi i formilirani su odgovori. Buldožer Komisija se sastala sa svim najvažnijim ministarstvima i detaljno raspravljala o reformama i odgovorima radnih grupa. Svaki put, došlo je do potpunog slaganja ili je pregovorima nađen zakonski kompromis, koji ne umanjuju vrijednost prvobitne namjere prijedloga.

Sva vladajuća tijela su na kraju usvojila sve reforme. Neke su riješene vladinim donošenjem odluka, a ostale (koje se sastoje od zakonskih amandmana na postojeće zakone) su poslana na parlamente. Parlamenti BiH, FBiH i Brčko Distrikta usvojili su sve Buldožer amandmane, samo 30 dana prekoračivši prvobitni rok od 150 dana. Uprkos tom zakašnjenju, prvi put su postignuti rezultati u takvom vremeskom roku. U prosjeku, Buldožer Inicijativa je proizvodila jednu ekonomsku reformu svaka četiri dana.

Kako bi se nadogradio uspjeh tog procesa, 4. juna 2003.g. pokrenuta je faza II Buldožer Komisije. Cilj druge faze je da se nastavi sa promoviranjem legitimnih interesa poslovne zajednice, lokalnih predstavničkih udruženja i građanskog društva, i da se stvori radon partnerstvo sa izabranim zastupnicima.

U fazi II, Buldožer Komisiju predstavlja jedna specijalizovana Buldožer Komisija za poljoprivredu, agrobiznis i prirodne resurse i šest regionalnih Buldožer komisija, koje su uspostavile organizacije koje zastupaju lokalne firme u svojim područjima. Oni se fokusiraju na identifikaciju novih reformi na opštinskom/kantonanom/regionalnom nivou, kao i nadgledanje implementacije reformi iz prve faze na lokalnom nivou.

Sedam Buldožer Komisija proširile su dijalog, koji je već uspostavila prvobitna Buldožer Komisija sa izabranim predstavnicima zemlje, kako bi uključile sindikate. Ovo će pomoći komisijama da identifikuju reformska područja koja se odnose na bh društvo kao cjelinu. Davanjem odgovornosti svim trima partnerima (privatni sektor, vladajuća tijela i sindikati) u razvijanju, iznošenju i implementaciji reformi, ojačat će se podrška cjelokupnom procesu. Svaki od tri partnera ima istinski interes u reformi poslovnog okruženja u BiH.

U znak priznanja pokretu građanskog društva za reforme, tri premijera, šest predsjednika parlamenata, gradonačelnik Brčkog i sedam lokalnih predstavnika Buldožera potpisali su sporazum pod nazivom "Protokol za prosperitet", koji ih obavezuje da nastave podržavati proces Buldožer reformi.

U svjetlu te obaveze, Vijeće ministara BiH trenutno uspostavlja među-ministarsku radnu grupu na državnom nivou, pod nazivom "Jedinica za hitne

reforme". Jedinica za hitne reforme je vladin pandan Buldožer Komisiji.

Prva Plenarna sjednica druge faze Buldožera održana je 29.07. 2003. g. Prisutni su izglasali 19 novih reformi. One će biti dio paketa od 50 reformi, koji će se predati vladama i parlamentima krajem septembra 2003.g.

## Q2 DOGAĐAJI NA VISOKOM NIVOU:

29. maj 2003.g. – Narodna skupština RS usvaja pedesetu Buldožer reformu o liberalizaciji geodetskog tržišta. Konačno je usvojen paket od 50 Buldožer reformi iz Faze I, 187 dana od pokretanja inicijative.

04. jun 2003.g. – Potpisivanjem dokumenta pod nazivom "Protokol za prosperitet", završena je Faza I Buldožera, i pokrenuta Faza II, u Botaničkom vrtu Zemaljskog muzeja u Sarajevu. Protokol za prosperitet su zajedno potpisala tri premijera, šest



Potpisivanje Protokola za prosperitet u Botaničkom vrtu

predsjednika parlamenata, gradonačelnik Brčkog, predstavnici šest regionalnih Buldožer Komisija i predstavnik Buldožer Komisije za poljoprivredu i prirodne resurse. Nakon potpisivanja, svi potpisnici posadili su drvo u centralnom dijelu Botaničkog vrta, nazvanom "Vrt prosperiteta", kao znak da se učesnici obavezuju da će učiniti sve što je u njihovoj moći da bi privreda procvjetala i donosila plodove za sve građane.

14. jun 2003 – Uspješno je pokrenuto šest regionalnih Buldožer Komisija. Svaka Komisija sastavljena je od mnogih udruženja, i svaka ima svog koordinatora.

- Buldožer Komisija sjeverozapad
- Buldožer Komisija za region Sarajeva
- Buldožer Komisija centralna Bosna
- Buldožer Komisija sjeveroistok
- Buldožer Komisija Banja Luka
- Buldožer Komisija Hercegovina

Komisije zajednički definišu novi vremenski okvir, u kojem su opisani svi događaji koji se trebaju desiti do završetka Faze II 04. decembra. Slogan druge faze je: "Oslobađanje lokalnog bogatstva".

04. jul 2003 – Pokretanje Buldožer Komisije za poljoprivredu, agrobiznis i prirodne resurse. Organizacije učesnice su Vanjskotrgovinska komora (glavni koordinador), Zadružni Savez (ko-koordinador), DrvoBiH (ko-koordinador), OK Udruženje za organsko



certificiranje, Udruženje proizvođača i distributera mesa, Grupacija ljekovitog bilja FBiH, Udruženje ljekovitog i aromatičnog bilja RS, Savez udruženja poljoprivrednih proizvođača FBiH, Udruženje za agrobiznis RS, Privredna komora FBiH.

15. jul 2003.g. – Sastanak

sedam Buldožer Komisija sa Zastupničkim domom i Domom naroda FBiH. G.

Ibrahimović i g. Jukić podržali su ovaj napor. Šefovi poslaničkih klubova dobili su vremenski okvir za Fazu II i složili se da uspostave radne grupe za specifična pitanja i prije nego što Buldožer Komisije prosljede svoje reforme vladama.

24. jul 2003.g.- Sastanak sedam Buldožer Komisija sa Savezom sindikata. Odlučeno je da jedan predstavnik sindikata bude u svakoj od sedam Buldožer Komisija.

24. jul 2003.g.- Sastanak sedam Buldožer Komisija sa Zastupničkim domom i Domom naroda državnog parlamenta. G. Džaferović pozdravlja nove napore i odlučuje da pošalje zastupnike da posjete regionalne Buldožer komisije.

29. jul 2003.g.– Prva Plenarna sjednica Faze II. 19 prijedloga je odobreno od predstavljenih 21.

PROCES "MADE IN BOSNIA":

Proces koji je započet u prvoj fazi pokazao se uspješnim. Namjera OHR-a bila je da započne akciju koju bi kasnije nastavili lokalni predstavnici poslovne zajednice. Faza II i njenih sedam samouspostavljenih komisija pokazuju upravo to. Buldožer tim u OHR-u i dalje obavlja koordinaciju između komisija. Projekat su finansirale američka, švicarska i sada norveška ambasada. Italijanska i holandska ambasada će možda učestvovati u budućem finansiranju. To pokazuje uspjeh ove inicijative. Mnoge međunarodne novine i agencije primijetile su da je ovaj program jedinstven. The New York Times, the Times of London, The International Herald Tribune ili Agencija France-Press napisali su članke o tome kako Buldožer inicijativa mijenja okruženje u BiH, uz građansko učešće. Oni su na pozitivan način predstavili tu inovaciju kao "made in Bosnia". Zaista, Buldožer inicijativa je do sada uspjela da ponovo poveže političke predstavnike sa njihovim biračima. To je uspjela uraditi na način koji nije viđen nikada ranije, oslanjajući se na informacije dobijene od poslovnih ljudi i žena, fokusirajući se na brze i



Pokretanje Buldožer Komisije za centralnu  
Rasnu

konkretne rezultate reformi. Držeći se mandata OHR-a da promovira ekonomski razvoj kao faktor stabilnosti i mira, ta inicijativa je obezbijedila toliko potrebnu temeljnu podršku za planirane strukturalne reforme vlasti. Početak druge faze pokazuje da taj proces ispunjava obećanja i da je zaista održiv.

Članke o Buldožer akciji možete naći na website-u OHR-a ako kliknete na link:

<http://www.ohr.int/ohr-dept/econ/bulldozer-initiative/index.asp>.

## SEKTOR ENERGETIKE

**N**akon gotovo nikakvog napretka u proteklih 12 mjeseci projekat Struja III dostigao je kritičnu fazu i donatori očekuju napredovanje u provedbi projekta da bi nastavili sa tehničkom i finansijskom pomoći. U toku posljednjeg kvartala, učinjen je određeni napredak vezano za planove prestrukturisanja i privatizacije u sektoru električne energije, uspostavljanje regulatorne komisije za električnu eneriju te osnivanje preduzeća za prenos električne enerije i nezavisnog operatora sistema.

Akcionni planovi su okončani i trenutno su planovi Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine u procesu usvajanja na parlamentima. Proces imenovanja za državnu regulatornu komisiju je okončan imenovanjem dva člana komisije iz Federacije Bosne i Hercegovine.

U junu, dva entitetska premijera potpisala su sporazum o osnivanju jednog preduzeća za prenos električne energije na državnom nivou (Elektroprenos BiH). U julu, nacrti zakona o uspostavljanju Elektroprenosa BiH i NOS-a (Nezavisnog operatora sistema) upućeni su Vijeću ministara. Usvajanje ovih zakona predstavlja ključni naredni korak u reformi sektora električne energije.

## BUDŽETI

**M**isija MMF-a bila je u Bosni i Hercegovini u julu mjesecu i dala preporuke svim trima vladama da ne vrše rebalans zbog toga što priliv sredstava ne ide na zadovoljavajući način. Naredna posjeta misije MMF-a biće u opet u septembru kada će dati konačne preporuke vezano za rebalans.

Unutarnji dug:

Niz sastanaka radnih grupa održan je u organizaciji MMF-a da bi se utvrdio nivo potraživanja prema vladi. Konačna procjena je da se radi o 5,201 miliona KM. Preporuka MMF-a je da se otpiše 80% ovh potraživanja da bi Bosna i Hercegovina mogla izbjeći ozbiljnu ekonomsku krizu. Sada je na vladama u Bosni i Hercegovini da utvrde strategiju za rješavanje domaćeg duga, te sačini plan kojim se utvrđuje otpisivanje i način izmirivanja priznatih dugova.

## PRIVATIZACIJA

**N**i u jednom entitetu, u prvoj polovini 2003 godine, nije bilo značajnog napretka u procesu privatizacije. Kao rezultat toga, oba entiteta i dalje imaju firme koje nisu održive i rade samo jednim djelićem svojih kapaciteta. Mnoga od tih preduzeća nominalno zapošljavaju veliki broj ljudi, ali u većini slučajeva najveći dio tih uposlenika godinama niti radi, niti prima platu ni naknade.

Trenutno, oba entiteta iznalaze načine da se bave preprekama privatizaciji da bi omogućili ovaj proces. Federalna agencija za privatizaciju je za vladu pripremila prijedlog novog pristupa, a vlada je oformila međuresornu radnu grupu da se bavi ovim pitanjem. U Republici Srpskoj usvojene su izmjene i dopune zakona o privatizaciji u nastojanju da se proces privatizacije pospješi.

Na sjednici od 15 juna 2003 Koordinacioni odbor za ekonomski razvoj i evropske integracije, predstavnici Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i entitetskih vlada raspravljali su o akcionom planu za provedbu najznačajnijih reformi u narednih šest mjeseci. Jedan od ključnih elemenata ovog akcionog plana je pokretanje procesa privatizacije. U tom smislu

obavezali su se da će u narednih šest mjeseci raspisati tendere za najmanje 10 preduzeća.

## SOCIJALNI SEKTOR

### Služba za zapošljavanje HNK

**O**dlukom Visokog predstavnika o Zakonu o zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih (decembar 2000) utvrđuje se da svi kantoni treba da uspostave " kantonalne službe za zapošljavanje," kao ispostave Federalnog zavoda za zapošljavanje. Hercegovačko-neretvanski kanton kasnio je u provedbi ovoga zakona za ostalim kantonima. Bošnjački zavod je funkcionisao kao ispostava Federalnog zavoda za zapošljavanje, ali hrvatski zavod je bio nezavisna institucija, koja je bila osnovana kao služba za bavljenje pitanjima zapošljavanja u područjima sa hrvatskom većinom.

Glavni problem za registraciju Zavoda za zapošljavanje bilo je nepostojanje statuta, koji nije mogao da bude usvojen zbog neslaganja dvije strane oko postupka glasanja i usklađenosti sa ustavnim promjenama. Prihvatajući preporuke OHR-a za rješavanje spornih pitanja, Upravni odbor je izradio i usvojio Statut. Naredni korak za Zavod za zapošljavanje biće da počne zajednički raditi, pružati usluge svim građanima kantona. OHR će i dalje podržavati upravljačke strukture Zavoda sve dok se proces integracije u potpunosti ne okonča.

### Zavod za zdravstveno osiguranje HNK

Statut Zavoda za zdravstveno osiguranje HNK još nije potvrđen na Skupštini HNK, i još uvijek predstoji odluka Obora za vitalne nacionalne interese Ustavnog suda koji je tek nedavno oformljen. Zbog kašnjenja usvajanja Statuta ZZO HNK koje je u zastoju od februara ove godine, aktivnosti i napredak vezani za objedinjavanje Zavoda idu sporijim tempom. No ipak, upravljačke strukture ZZO HNK počele su sa štampanjem i izdavanjem jedinstvenih zdravstvenih knjižica, što treba da bude završeno do septembra 2003 godine. Iako plan objedinjavanja još uvijek nije u potpunosti proveden, upravljačke strukture ZZO HNK i njihovo osoblje rade zajedno. Međutim, sada se suočavaju sa problemom potpisivanja isplata sa računa, u svjetlu činjenice da još uvijek nemaju kontrolu nad ovim pitanjem, a kantonalni premijer ne može sam potpisati isplate (pošto je mjesto zamjenika premijera ukinuto). Odlukom Vlade Federacije Bosne i Hercegovine iz

februara 2002 godine koja je donešena da bi se ubrzalo osnivanje i funkcionisanje ZZO HNK, premijer i zamjenik premijera određeni su za ovlaštene potpisnike platnih naloga.

Sadašnji premijer zahtijevao je da kontrolu nad bankovnim računom ima uprava zavoda pošto je zavod sada osnovan i u potpunosti funkcionise. U prilog ovog zahtjeva, OHR je vladi Federacije predložio da ponovo razmotri svoju odluku iz 2002 godine i upravljačke strukture zavoda ovlasti da raspolažu fondovima ZZO HNK, kao što je to slučaj sa svim ostalim kantonima u Federaciji.

## CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO

**U**pravni odbor za civilno vazduhoplovstvo (CASC) kojim predsjedava OHR uz puno uključivanje predstavnika lokalnih organa vlasti, oformljen je sa ciljem uspostavljanja efektivnog i operativnog organa vlasti Bosne i Hercegovine u oblasti civilnog vazduhoplovstva. Da bi se postigli ovi ciljevi na drugom sastanku CASC-a odlučeno je da se izradi novi zakon o civilnom vazduhoplovstvu, uspostavi nova organizacija BHDCA i ubrza postavljenje novog generalnog direktora BHDCA.

Taj Zakon o civilnom vazduhoplovstvu Bosne i Hercegovine koji je u potpunosti usaglašen s propisima i praksom ICAO-a te evropskim preporukama, omogućice uspostavljanje jedinstvenog organa vlasti za civilno vazduhoplovstvo (CAA) te ostvariti jasno odvajanje regulatornih funkcija na državnom nivou (BHDCA) i operativnih funkcija na entitetskom nivou (FEDCAD, RSCAD) a, ako bude potrebno, i vanjskih tijela. Usvajanje i puna provedba ovoga zakona predstavljaju i uslov za članstvo Bosne i Hercegovine u JAA.

U istom periodu izabrana je nacionalna komisija koja uključuje i međunarodne stručnjake i izabrala najboljeg kandidata za mjesto generalnog direktora direkcije za civilno vazduhoplovstvo kao i dva zamjenika direktora, jednoga koji će biti na čelu regulatornog odjeljenja, a drugoga koji će biti na čelu odjela za vazdušnu navigaciju. Ova imenovanja čekaju odluku Vijeća ministara.

U budućnosti, CASC će i dalje postojati da bi vršio praćenje provedbe nove strukture BHDCA, podržao i pratio provedbu novoga zakona o civilnom vazduhoplovstvu, da bi pratio primopredaju

odgovornosti između SFOR-a i civilnih organa vlasti koja je u toku na međunarodnom aerodromu MOSTAR, i osigurao da se propisi ICAO i EU, gdje je bezbjednost ključna, provode, u okviru obuke lokalnih kontrolora i upotrebe novog radarskog sistema na Međunarodnom aerodromu Sarajevo.

## AERODROM MOSTAR

U svjetlu povlačenja SFOR-ovog francuskog detašmana sa Aerodroma Mostar planiranog za kraj 2003, predstavnici međunarodne zajednice zajedno sa federalnim, kantonalnim i gradskim organima vlasti počeli su pripreme za primopredaju svih aerodromskih usluga (vazdušnih i zemaljskih) na lokalne organe vlasti. Ove pripreme uključuju izradu Prelaznog poslovnog plana koji treba da izrade organi vlasti Aerodroma Mostar u saradnji sa FEDCAD-om.

Gore pomenuti plan sadrži sve korake poredane po stepenu važnosti, a čija je provedba potrebna za bezbjednu i sigurnu primopredaju kako bi aerodrom bio u mogućnosti da nastavi sa radom nakon povlačenja. Kada ovaj Prelazni poslovni plan sve zainteresovane lokalne strane budu u potpunosti prihvatile, biće potpisan u obliku sporazuma, a u njemu će biti tačno definisane obaveze svih strana koje su već iskazale spremnost da podrže postojanje i buduće funkcionisanje Aerodroma Mostar.

## VETERINARSTVO

**N**ema sumnje da ponovno uspostavljanje respektabilnog sistema veterinarstva koje dobro funkcionise u skladu sa propisima Evropske unije i drugim međunarodnim propisima predstavlja visok prioritet. Bosna i Hercegovina je zemlja sa ograničenim prirodnim resursima, ali ipak posjeduje određene predispozicije za razvoj određenih sektora koji bi mogli generisati značajne komparativne prednosti. Neosporno je jedan od takvih sektora i uzgoj stoke te proizvodnja i prerada prehrambenih proizvoda.

Od postavljenja novog rukovodstva (direktor gosp. Jozo Bagarić, zamjenik direktora gosp. Nihad Fejzić i sekretar gosp. Slaviša Kreštalica) 16 aprila 2003 godine DUV (Državni ured za veterinarstvo) počeo je snažno da djeluje i pokazuje karakteristike institucije koja dobro funkcionise. Novo rukovodstvo je prestrukturisalo plan rada i obavezalo svoj tim na novu radnu dinamiku. Kao primjer ozbiljnog angažmana je i izrada novih propisa tj. Pravilnika o identifikaciji i



kretanju životinja, Pravilnik o plavom jeziku te Pravilnik o bioreziduima. U skladu sa preporukama EU, Državni ured za veterinarstvo pokrenuo je proces za uspostavljanje nacionalne mreže referencijalno dijagnostičkih laboratorija.

Državni ured za veterinarstvo riješio je i pitanje jedinstvene distribucije informacija OIE, WHO, FAO i WTO. Maj 2003 će sektor veterinarskih usluga u BiH pamtiti kao mjesec kada je objavljen prvi Bilten u skladu sa uslovima OIE. Jedinstvena i usklađena procedura distribucije informacija naročito je važna za transparentnost u toku praćenja i izvještavanja o zdravstvenom stanju životinja.

Jedan od najznačajnijih dijelova veterinarskog sistema u Bosni i Hercegovini je Operativna agencija (OA) koja je novouspostavljena u Banjaluci. Operativna agencija predstavlja organizacioni dio Državnog ureda za veterinarstvo i zadužena je za obilježavanje i kontrolu kretanja životinja. Aktivnosti Državnog ureda za veterinarstvo direktno su doprinijele osnivanju operativne agencije kao odjela Državnog ureda za veterinarstvo, a u međunarodnom kontekstu biti odgovorna za vođenje evidencije o kretanju životinja.

Jasno je da je došlo do određenih poboljšanja ali Državnom uredu za veterinarstvo još uvijek predstoji puna provedba državnog Zakona o veterinarstvu. Očekuje se da će u narednom periodu biti poduzeti sljedeći zadaci: usklađivanje entitetskih zakona o veterinarstvu, uspostavljanje jedinstvene državne granične veterinarske inspekcije, nastavak projekta o obilježavanju i kontroli kretanja životinja, osnivanje veterinarske komore FBH i potpuna provedba Zakona o veterinarstvu Bosne i Hercegovine u oba entiteta i distriktu Brčko.

Bosna i Hercegovina ide naprijed u sektoru veterinarstva. Ovo pozitivno kretanje osigurava mogućnosti bržeg ekonomskog oporavka kao i povećanje nivoa zaštite potrošača i zdravlja životinja. U tom smislu ključno je stvaranje pravnog i institucionalnog okvira za povećan izvoz i ispunjenje uslova EU. Državni ured za veterinarstvo je počeo da se ozbiljno bavi svojim nadležnostima otklanjanjem tehničkih prepreka međunarodnoj trgovini. U narednom periodu očekuje se da će izvoz više ovisiti o inicijativi i sposobnostima lokalnih i međunarodnih poduzetnika.

## TELEKOMUNIKACIJE

**U** toku drugog kvartala nije bilo razvoja nekih značajnijih događaja vezanih za reformu sektora telekomunikacija. Ključni cilj i dalje ostaje isti: uvesti lojalnu konkurenciju kako bi se obezbijedilo pružanje efikasnih usluga telekomunikacija po prihvatljivim cijenama. Bez toga, poslovni svijet neće ulagati u Bosni i Hercegovini, a korisnici će i dalje plaćati više nego što treba.

Unatoč potrebi brzog uvođenja lojalne konkurencije proces izdavanja treće dozvole za rad u mobilnoj telefoniji još nije okončan. Proces je otpočet u januaru 2003 godine, a Vijeće ministara tek treba da utvrdi visinu naknade koju treći operator mora da plati da bi dobio dozvolu. Mobilna telefonija bi mogla postati prva značajna komponenta u sektoru telekomunikacija u kojoj će se prednosti efektivne konkurencije među operatorima ostvariti.

Stoga je za žaljenje što Vijeće ministara još nije donijelo odluku.

## BANKARSTVO

Centralna banka objavljuje godišnji izvještaj za 2002 godinu

**K**ontinuirani pozitivni razvoj aktivnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine (CBBH) u 2002 godini istaknut je u nedavno objavljenom godišnjem izvještaju. U skladu sa svojom primarnom funkcijom monetarnog odbora, najznačajnija novina je odluka CBBH o usklađenosti KM sa Eurom a ne više sa DM. ( Od januara 2002 godine zadržan je valutni kurs u odnosu od 1 Eura prema 1.9528 KM) Ova promjena nesmetano je obavljena i nastavljen je transfer od oko 6 milijardi novčanica DM iz BiH u Njemačku, a koji datira još od 1997 godine. Sveopštim konsenzusom, efikasnost i pouzdanost operacija vezanih za zamjenu obezbijedio je temeljni osnov za zadržavanje povjerenja javnosti u KM.

Druge novine o kojima se govori u izvještaju uključuju osnivanje agencije za osiguranje depozita na državnom nivou (o čemu je već bilo riječi u Biltenu), osnivanje odbora za pregled finansijskih izvještaja o poslovanju upravnog odbora da bi se još više poboljšao sistem unutarnje kontrole u banci, te dobivanje svojstva banke da funkcioniše kao fiskalni agent za Bosnu i

Hercegovinu kada su u pitanju odnosi Bosne i Hercegovine i MMF-a.

Kao što je istaknuto u izvještaju, stabilnost i ekonomska uloga sektora bankarstva u Bosni i Hercegovini i dalje se poboljšavaju, povećava se nivo minimalnih kapitalnih uslova, a kao rezultat procesa privatizacije dolazi i do konsolidacije sektora. Osim toga bankovni polozi su porasli za skoro 25% u 2002 godini, dok je nivo pozajmnica porastao za 53%. Kao što je i ranije navođeno, komercijalne banke i dalje jasno pokazuju da postoji veća naklonost prema davanju pozajmnica domaćinstvima nego kredita na komercijalnoj osnovi, što predstavlja situaciju kojoj će trebati posvetiti pomnu pažnju ukoliko se želi izvršiti stimulacija obimnijih aktivnosti u privredi.

## OHR MOSTAR

### Budžet hercegovačko neretvanskog kantona

**P**olitički problemi vezani za sastav vlade su za posledicu imali kašnjenje pripreme i usvajanja budžeta hercegovačko neretvanskog kantona za 2003 godinu. Na posljednjoj sjednici vlade, nacrt budžeta je konačno usvojen; međutim postaće važeći tek kada ga usvoji skuština hercegovačko neretvanskog kantona. S obzirom na velika dugovanja, nedovoljna sredstva i neisplaćene plate, budžet za ovu godinu samo će se baviti pitanjima vezanim za obnovu, ali ne i pitanjima vezanim za ekonomski razvoj. Usvajanjem budžeta obezbijediće se elementi za uspostavljanje sistema jedinstvenog trezorskog računa, što će obezbijediti veću transparentnost javne potrošnje.

Iako je prošlogodišnji budžet do određene mjere bio objedinjen, još uvijek postoje dvostruke administrativne strukture koje uključuju značajno udvajanje, bespotrebno trošenje i neefikasnost. Otuđa treba uložiti dodatne napore u dalju integraciju budžeta u 2003 godini, što će, između ostalog, zahtijevati dodatno usklađivanje koeficijenta i osnovica za obračun plata za sve budžetske korisnike.

## OHR Banja Luka

### “Vrelo ljeto” za Vladu Republike Srpske

**V**lada Republike Srpske našla se pred izazovom niza protesta zdravstvenih radnika koji štrajkuju sada već gotovo dva mjeseca. Zdravstveni radnici Kliničkog centra Banjaluka zahtijevaju da im se isplati šest neisplaćenih plata. Poljoprivredni proizvođači Republike Srpske su također bili u štrajku. Osim uobičajenih poteškoća vezanih za tranziciju (zakašnjela privatizacija, izgubljena tržišta itd.) situacija u poljoprivredi se pogoršala zbog suše. Penzioneri, sektor obrazovanja te zaposleni u metalnoj industriji namjeravaju da se pridruže poljoprivrednicima u protestima protiv Vlade Republike Srpske. Vlada Republike Srpske je obećala povećanje penzija za 30% do kraja 2003 godine. Tako će prosječna penzija biti povećana sa 125 KM na 165 KM (45% prosječne plate). To zahtijeva dodatna sredstva u Fondu za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske u iznosu od 14.5 miliona KM. Ograničena budžetska sredstva ne ohrabruju. Javni prihodi prikupljeni u periodu januar-maj 2003 godine manja su za 11% od planiranih. Međutim, pozitivan trend u industrijskoj proizvodnji i dalje se nastavlja u drugom kvartalu 2003 godine. Industrijska proizvodnja u periodu januar-jun 2003 u poređenju sa istim periodom 2002 godine veća je za 4.3%. Imajući na umu složenost ekonomske situacije i problema sadašnje vlade koje je naslijedila od svojih prethodnika, nije nerealno takve probleme i očekivati; međutim postoji nada da mogu biti riješeni u kratkom roku.

### Privatizacijski sporovi prepreka su za strana ulaganja u kantonu 1

Ekonomске novosti iz kantona 1 uglavnom karakterišu sporovi u procesu privatizacije i za njih vezani protesti radničkih sindikata. Najveći strani ulagač u kantonu 1 je slovenačko preduzeće CITRUS, koje se susreće s poteškoćama u nastojanjima da ponovo pokrene neke privredne djelatnosti u nekim od 12 preduzeća u kojima su većinski vlasnik. Vlada je pokrenula dijalog sa predstavnicima Citrusa, Kantonalnom agencijom za privatizaciju i radničkim sindikatima koji institiraju na striktnom poštivanju ugovora o privatizaciji.

U narednom periodu kantonalna vlada planira da se koncentriše na:

- Stratešku privatizaciju i privlačenje stranih ulagača (Shodno tome

razmotriće reprogramiranje ili otpis dugova za neka preduzeća.)

- Ekonomske reforme, a naročito podršku inicijativi buldožer.
- Suzbijanje sive ekonomije, uključujući reorganizaciju kantonalnih tržišnih inspekcija.

Masovna privatizacija (11 preduzeća iz kantona 1) nije do sada dala očekivane rezultate. No, postoje neki dobri primjeri strateške privatizacije i stranih ulaganja, kao što su tvornica za preradu drveta D.o.o. Sanica iz Ključa (sa 260 zaposlenih) koju je kupilo jedno švajcarsko preduzeće. Isti ulagač zainteresovan je i za druga preduzeća iz ovoga sektora. I drugi strani ulagači razmatraju mogućnosti ulaganja u kantonu 1. Jedno italijansko preduzeće zainteresovano je za otpočinjanje proizvodnje briketa u Bosanskom Petrovcu, dok jedna francuska firma razmatra mogućnosti proizvodnje gipsa u Kulen Vakufu. No sporni slučajevi poput Citrusa Šalju negativne signale potencijalnim investitorima te je stoga značajno da se oni riješe da bi proizvodnja počela.

#### Prepreke za izvoz (Certifikacija)

Robe koje ulaze u Evropsku uniju na sebi nose obaveznu oznaku CE koja služi kao jasan znak organima vlasti zemalja članica da proizvod ispunjava sve uslove iz direktiva EU o standardizaciji. Drugi najvidljiviji znak na tržištu EU jer obilježavanje ISO (standardi koji se odnose na kvalitet) To omogućava nekom poslovnom subjektu da se etablira kao pouzdana organizacija i koju i domaći i strani potrošači mogu imati povjerenja. Ovo nije obaveza, ali se javlja kao zahtjev kod mnogih uvoznika.

Cijena koštanja dobivanja certifikata EU kreće se između 10.000 do 20.000 KM, a sam protupak može da traje i do godinu dana. U Republici Srpskoj glavno tijelo koje obezbjeđuje CE i ISO certifikate je Tuev u Njemačkoj, institucija akreditovana od EU. Tuev ne pomaže preduzećima samo u dobivanju certifikata već je uključen i u organizaciju obuke i seminara za domaće menadžere. U nekim slučajevima Tuev može obezbijediti i subvencije za dobivanje certifikata EU. Postoji veliki interes domaćih firmi za dobivanje ovih certifikata. No kada se uzme u obzir njihova cijena i uporedi sa sadašnjom teškom finansijskom situacijom ishod je mali broj preduzeća koja su u stvari uspjela da dobiju ove certifikate ( u Republici Srpskoj radi se o samo pet preduzeća).

Osim toga sadašnji status Instituta za akreditaciju Bosne i Hercegovine te Instituta za standardizaciju, metrologiju i intelektualno vlasništvo, koji još uvijek ne funkcionišu kako treba, sugerise da broj certifikata neće značajno porasti, a da će ovisnost o stranim tijelima u Republici Srpskoj i dalje postojati.

## OHR TUZLA

### Okrugli sto o prestrukturisanju i privatizaciji rudnika uglja u BiH

**26** juna 2003 godine Rudarski fakultet

Univerziteta u Tuzli i rudnici Bosne i Hercegovine organizovali su okrugli sto da bi razgovarali o prestrukturisanju i privatizaciji rudnika u Bosni i Hercegovini. Rudnici Bosne i Hercegovine trenutno prolaze kroz jednu od najtežih faza u svom razvoju. Da bi se obezbijedilo preživljavanje rudnika i osigurao njihov strateški razvoj, Vodeće ličnosti u rudarstvu razmatraju poduzimanje radikalnih reformi vezanih za prestrukturisanje. Dok s jedne strane nije bilo nelih određenijih zaključaka u diskusijama, dijalog je bio oštar, a buduće rasprave će vjerovatno uslijediti.

Ključna pitanja o kojima se raspravljalo uključivala su: (1) Nedovoljan rast domaće potrošnje električne energije (2) potreba da rudnici obezbijede veći udio na tržištu (3) nedostatak ulaganja (4) proizvodnja električne energije prevazilazi potrebe domaćeg tržišta (5) zastarjela tehnologija (6) prevelik broj zaposlenih u proizvodnji električne energije i uglja, te (7) nedostatno zakonodavstvo u sektoru rudarstva. Ova pitanja navođena su kao neki od problema koji onemogućavaju razvoj rudnika u BiH.

### Sstanak na vrhu regije sjeveroistok o ekonomskim pitanjima održan u Tuzli

Gradonačelnici 40 opština sjeveroistočne Bosne i Hercegovine okupili su se na jednodnevnom sastanku u Tuzli da bi razgovarali o regionalnom ekonomskom razvoju. Sponzori ovoga događaja su Udruženje za regionalni razvoj iz Tuzle (RDA), Agencija za razvoj distrikta Brčko (BDDA), Agencija za razvoj Semberije (RAS) i Agencija za ekonomski razvoj iz Birča. (BREDA).

Sveobuhvatni dnevni red uključivao je informacije vezane za naredna važna pitanja za regionalnu strategiju ekonomskog razvoja:

- Program regionalnog ekonomskog razvoja EU (RED)
- Program finansiranja EU QUF
- Program za održivi transfer za organe vlasti koji učestvuju u povratku EU/UNDP
- Najnovije informacije o Buldožeru II

Najznačajniji elemenat za mnoge učesnike ovoga susreta bilo je isticanje značaja gradonačelnika i zvaničnika koji se nave ekonomskim razvojem u oba

entiteta i distriktu Brčko da zajednički raspravljaju o ekonomskim pitanjima važnim za sve u ovoj regiji. Već se planiraju i budući sastanci ove vrste. Regionalna kancelarija OHR-a u Tuzli je sa zadovoljstvom učestvovala u ovome programu.

## EU QIF II

### Regionalni odbor za procjenu zahtjeva počinje sa razmatranjem podnešenih zahtjeva

17 juli 2003 godine bio je krajnji datum za podnošenje zahtjeva za dodjelu grantova iz projekta EU QIF 2 . 18 jula Regionalni odbor za procjenu ( koji se sastoji od RDA Tuzla, BREDA, Agencije za razvoj Semberije, BREDA, Agencija za razvoj Brčko, Taldi Tuzla, OHR, UNDP, i OSCE) počeli su da vrše procjenu primljenih zahtjeva. Cilj EU QIF II je omogućavanje održivog povratka tj. otvaranje 700 održivih radnih mjesta od kojih bi 50% bilo za povratnike. Ukupno 1.5 milion Eura u grantovima biće podijeljno između tri grupe: Srednja i mala preduzeća, neprofitne organizacije, opštine i ostale vladine organizacije.

### Regionalna kancelarija OHR-a u Tuzli prezentuje najnovije informacije vezane za Buldožer II

Ekonomski odjel regionalne kancelarije OHR-a u Tuzli u dva navrata je prezentirao reformsku strategiju Buldožera II. U nastojanju da stvore jaku svijest i podršku provedbenoj fazi reforme Buldožer, članovi raznih regionalnih odbora Buldožera, i osoblje iz ekonomskog odjela OHR-a aktivno su se sastajali sa izabranim i zaduženim zvaničnicima.

Dvije prezentacije Regionalnog ureda OHR Tuzla su obavljene za (1) grupu gradonačelnika koji su predstavljali opštine iz Zeničko-dobojskog kantona, i (2) grupu pravnika i ministra finansija iz Kantona Posavina.

U obe prigode iskazana je jaka podrška provođenju reformi Buldožer .

## OHR BRČKO

**D**istrikt Brčko usvojio je novi moderan zakon o porezu na prihod koji je izrađen uz pomoć GTZ-a (Njemačke agencije za tehničku pomoć). Ovim se zakonom uređuje oporezivanje prihoda i fizičkih i pravnih lica. Oporezivanje plate stupilo je na snagu 1 jula 2003 godine dok će se odredbe koje se odnose na

porez na dobit preduzeća primjenjivati od 1 januara 2004 godine.

U Distriktu Brčko privatizovano je osam preduzeća po vlastitom konceptu, pri čemu je prodato 67% (minus dionice iz doba Markovića) državnog kapitala. Razlika u vaučerima odnosno certifikatima čuva se u Fondu manjinskih dioničara u distriktu i biće pretvorena u dionice kada bude donešen zakon o vrijednosnim papirima. Ukupne obaveze po osnovu ulaganja iznose 46 miliona KM uključujući i strana ulaganja od 29 miliona KM. Oba privatizacijska ulaganja obezbijediće otvaranje novih radnih mjesta za oko 740 uposlenika. Šest od ovih preduzeća su iz proizvodnog sektora, od kojih četiri proizvode za izvoz. Detalji vezani za ostalih osam preduzeća (u dva tenderska paketa) koja su u fazi provođenja tenderskog postupka mogu se naći na internet adresi [www.bhbusiness.com](http://www.bhbusiness.com) .

Zakon o vrijednosnim papirima predstavlja ključni korak za ispunjenje uslova iz Konačne odluke o samoupravnom statusu Distrikta Brčko. Ovim se zakonom osnivaju Komisija za vrijednosne papire i Registar vrijednosnih papira, te zbir pravila koja Distriktu Brčko omogućavaju da emituje vlastite vrijednosne papire. Tako Distrikt može okončati proces privatizacije preduzeća pretvaranjem vaučera, certifikata i dionica iz vremena Markovića u dionice privatnih firmi. Distrikt neće osnivati svoju vlastitu berzu.

Distrikt Brčko Bosne i Hercegovine i UNDP/BLAP postigli su saglasnost oko omogućavanja novih finansijskih usluga poznatih kao GARANTNI FOND DISTRIKTA BRČKO, (GFBD), prvi ovakav fond u BDBH, da bi olakšali pristup kreditima za poljoprivredne proizvođače i poduzetnike u seoskim poljoprivrednim sredinama.

### Privatizacija stanova

Privatizacija stanova počela je 30 jula 2002 godine kada je Zakon o otkupu stanova nad kojima postoji stanarsko pravo u Distriktu Brčko usvojen na Skupštini. Od tada je prodato 572 stana (od oko ukupno 3500) po prosječnoj otkupnoj cijeni od 61 KM po kvadratnom metru. Prihodi od dosada privatizovanih stanova iznose oko 1.9 milion KM. 40% prihoda uloženo je u održavanje fondova za svaku zgradu da bi se pomoglo novim vlasnicima da preuzmu odgovornost za održavanje zajedničkih prostorija. Preostalih 60% prihoda uloženo je u stambeni fond da bi se pokrili troškovi procesa privatizacije, popravili oštećeni stanovi i izvršila rekonstrukcija razrušenih stanova. I kod kupovine vaučerima i certifikatima postoji pravo na popust na cijenu otkupa stana. Ostali popusti uključuju: 100% popust za siročad ili osobe sa 80%-100% invalidnošću koji žive sami ili sa članovima domaćinstva bez ikakvih primanja, te 50% popust za sve osobe

preko 65 godina, udovice i udovice poginulih u ratu, te roditelj(i) usvojenici koji sa usvojenim djetetom žive u zajedničkom domaćinstvu. Ured za privatizaciju sklopio je 572 ugovora; za preko 3,000 ljudi postupak je u toku. Po programu postoji mogućnost plaćanja na rate, a do sada je 85 % kupaca platilo gotovinom.

#### **Popravak željezničkih kolosijeka**

Kao dugoročno ulaganje u ekonomski razvoj Distrikta te da bi podržala luku i preduzeća u industrijskoj zoni, Vlada Distrikta je uložila 1.3 milion KM u popravak i renoviranje željezničkog kolosijeka između centra grada i luke.

Ovaj projekat završen je u roku od četiri sedmice i povezuje industrijsku zonu, preko sasvim novog željezničkog kolosijeka sa lukom i glavnom željezničkom prugom iz mreže BiH.



## BiH Economic Update

Izvor: Zavodi za statistiku FBH i RS

*Ekonomski pokazatelji u BiH za period januar 2001–  
maj 2003*

Indikator	Federacija BiH	Republika Srpska	BIH (procjena OHR-a)
GDP nominalni u 2001	7,224 milijarde KM	2,993 milijarde KM	9,161 milijarde KM
GDP nominalni 2000	6,698 milijarde KM	2,734 milijarde KM	8,321 milijarde KM
Nominalni porast 2000-2001	+ 7,8%	+ 9,5%	+10,0%
Stvarni porast 2000-2001 (minus inflacija u RS 6.5%)	+6,7%	3%	+5,5%
Indeks u industrijskoj proizvodnji			
05/03 u poređenju sa 2002	+6,8%	-5 %	N/A
05/03 u poređenju sa 05/02	+11,7%	+10,4%	N/A
Indeks maloprodajnih cijena			
05/03 u poređenju sa 2002	+0,6 %	+1,5%	N/A
05/03 u poređenju sa 05/02	+0,3%	+1,8%	N/A
Prosječna neto plata 05/03	523,35 KM	373 KM	473,2 KM
U05/03 poređenju sa prosjekom u 2002	+1,4%	+7,2%	+3,3
Broj zaposlenih 04/03 ( RS 6/03 )	387.378 lica	249.186 lica	N/A
Broj registrovanih nezaposlenih 04/03 (RS 06/03)	292.843 lica	135.410 lica	428.253 lica
Broj penzionera 04/03 (RS 06/03)	286.567 lica	183.640 lica	470.207 lica
Prosječna penzija u 03/03	190 KM	125 KM	168.3 KM
Uvoz jan-apr 03 (RS – jun)	1.677,2 milion KM	835,7 milion KM	2512,9 milion KM
Izvoz jan-feb 03	545,5 milion KM	185 milion KM	730,5 milion KM
Trgovinski deficit u jan-feb 03	1131,7 milion KM	650,7 milion KM	1782,4 milion KM
Pokrivenost uvoza izvozom	32,5 %	22%	29,0%